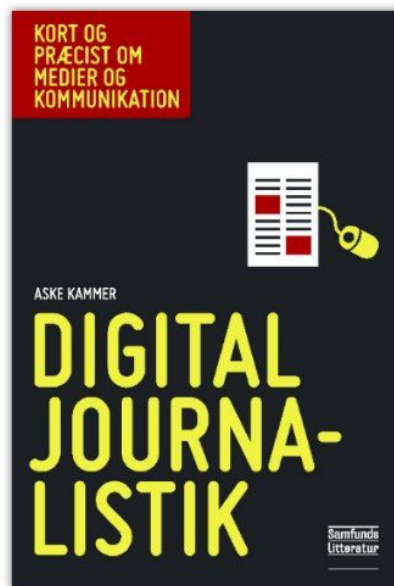

Anmeldelse: 'Digital journalistik' – en bog af Aske Kammer

Af Lars K Jensen

Anmeldelsen blev oprindeligt udgivet på larskjensen.dk

Aske Kammer – 'Digital journalistik'. Samfundslitteratur, 110 sider, 1. udgave (2018).

–

Fuld åbenhed: Jeg kender bogens forfatter, Aske Kammer, og vi er løbende i dialog omkring journalistikken og mediebranchen, hvor vi sjældent er uenige. Jeg har naturligvis gjort mit bedste for at holde dette ude af anmeldelsen, men det er alligevel et aspekt, jeg bør nævne.

Derudover vil jeg også nævne, at jeg har fået bogen tilsendt som anmeldereksemplar fra forlaget – hvilket naturligvis ikke har farvet mine holdninger, men stadig bør oplyses.

BOGANMELDELSE. Der er sket en hel del med journalistikken i løbet af de seneste år, især den digitale del. Mig bekendt har der manglet dansk litteratur på området – i hvert fald noget, der er sprunget i øjnene. Det forsøger forlaget Samfundslitteratur at gøre noget ved med denne bog, der er en del af deres serie, 'Kort og præcist om medier og kommunikation' ([se andre bøger i serien](#)).

På bagsiden af bogen står der, at "bogen er rettet mod medie-, journalistik- og kommunikationsstuderende", og lad det være sagt med det samme; det er formentlig i disse kredse, man vil få mest ud af bogen.

Ikke fordi den ikke er relevant og vedkommende for folk, der arbejder i branchen, men bogen er *ret* akademisk skrevet, hvilket er fint nok, når der bliver tonet rent flag. Det vil dog nok desværre afholde nogle fra at læse den – hvilket de ellers bør.

Om denne anmeldelse

Jeg har haft en del overvejelser omkring, hvordan jeg skulle anmelde denne bog. Jeg kunne vælge at anmelde den som en, der har arbejdet med digital journalistik i 10 år og har en stor interesse i journalistikken (som bogen også appellerer til), *eller* jeg kunne forsøge at sætte mig ind i de studerendes liv og begrebsramme og skrive en anmeldelse derfra.

Jeg valgte det første. Derfor er det en anmeldelse skrevet fra mit eget perspektiv og ikke de studerendes. Derfor kan det sagtens være, at nogle af de (få) kritikpunkter jeg har, vil være irrelevante set fra studiemiljøet.

Anyways, nok snak – lad os komme ordentligt i gang.

Det går for stærkt

For det første vil jeg gerne takke både forlaget og Aske Kammer for denne bog. Der var virkelig brug for en opsamling på disse tendenser – med et dansk snit. Der er rigeligt med bøger og andet, man kan beskæftige sig med, og som en der har arbejdet med digitale medier i mange år, var det virkelig rart at få en ramme sat op og tingene sat i kontekst.

Et godt eksempel er Ekstra Bladets dækning af klimatopmødet COP15, der er med i bogen. Jeg var med i det team, der satte den digitale del af den dækning op (kombinationen af live-video, journalist-tweets og læser-bidrag), men det var i 2009, og det er efterhånden lang tid siden. Så lang tid siden, at jeg faktisk næsten selv havde glemt det – forstået på den måde, at jeg skulle mindes om det.

Jeg skriver ikke det her for at nævnte noget, jeg var med til. Jeg skriver det for at understrege, at det går meget stærkt med den digitale journalistik i disse år, og at vi alle til tider har det med at buldre derudad med 200 kilometer i timen, mens vi glemmer, hvad der skete i går.

Derfor er det rart med en bog, der letter foden lidt fra speederen og giver os fortællingen om udviklingen i dansk og international digitaljournalistik.

Selvfølgelig er der også internationale eksempler. Det ville ikke give mening at udelade dem, fordi nærmest al nytænkning i den danske mediebranche har sit ophav i andre lande – og i stor grad også i andre brancher. Aske Kammer formår fint at balancere det internationale islet med det danske, og han kredser fornuftigt flere gange om The New York Times' 'Snow Fall'-fortælling¹, der satte en ny standard for digital journalistik.

(Jeg savner dog også en kritik af denne tilgang, som blandt andet The New York Times-folkene også selv har fremsat internt – også selvom den

---

1

<http://www.nytimes.com/projects/2012/snow-fall/#/?part=tunnel-creek>

måtte blive kort i en i forvejen kort og præcis bog.)

Og blandt andet derfor er bogen også så relevant for os, der arbejder med journalistikken – og ikke bare dem, der kommer til det. Derfor er det ærgerligt, at bogen er skrevet så meget til studerende – det vender jeg tilbage til senere i anmeldelsen.

Gode spørgsmål

Hvert kapitel i bogen afsluttes med nogle få arbejdsspørgsmål. Spørgsmålene er formuleret, så de både kan behandles i plenum i klasselokalerne og være genstand for mere individuel research og refleksion.

Jeg håber, at studiestederne tager denne bog til sig og gør arbejdsspørgsmålene til en del af deres undervisning – for de er gode. Der er blandt andet spørgsmål om teoretiske tilgange – og de studerende inviteres også til at reflektere over fordele og ulemper ved at onlinemedierne altid har udgivet nyheder gratis.

Jeg hører ikke til dem, der mener, at journalister skal kunne alt muligt (den tendens adresserer bogen også), men jeg ser det som en klar fordel, at de gør sig nogle tanker om ting som forretningsmodeller, betalingsmure – og det mere teoretiske omkring faget.

Derfor håber jeg også, at spørgsmålene når ud til andre og flere end de studerende. På mange mediearbejdspladser vil det kunne give gode samtaler og overvejelser at løfte flere af spørgsmålene op i en fælles samtale. Hvis man som mediechef savner større og bredere interesse og engagement fra sine ansatte i forhold til andre ting end det, de

lige arbejder med, er her et værktøj til at gøre det.

Konvergens vs. divergens

På det større plan er det også rart at få sat nogle af de store tendenser ind i de rette sammenhænge – for eksempel har jeg ikke tidligere tænkt over forskellen på konvergens og divergens.

Derudover indeholder bogen en interessant skelnen mellem *flermodalitet* og *flermedialitet* – alt efter, hvordan man definerer ‘medier’; om det er forskellige indholds- eller distributionsformer.

Det er desuden interessant at læse om de forskellige former for brugerinddragelse – og jeg tror på, det er vigtigt at kende dem, hvis man arbejder med brugerinddragelse eller communities; fordi man så har fuld klarhed over, hvad man beder folk bidrage med og hvorfor.

Mere overblik, tak

Undervejs i min læsning af bogen savner jeg dog nogle elementer, der kan hjælpe mig med at holde overblikket.

I kapitlet “*Den kommercielle dimension*” er der på side 35 en god model over tre forskellige forretningsmodeller for online-medier; hård betalingsmur, “premium”-modellen og “the metered model” som kendes fra især The New York Times.

Modellen viser de tre tilgange med *anvendelse* på x-aksen og *indhold* på y-aksen. Det er lidt svært at forklare på tekst, men modellen giver virkelig god mening.

Derfor glædede jeg mig også til mere af den slags. Men der kom desværre ikke flere. Især ved gennemgangen af de forskellige måder at inddrage brugerne savner jeg en lignende model.

Det behøver ikke være fantastisk prisvindende grafik, nogle gange kan det være en simpel tabel. Alle oplysningerne jo i teksten, men som læser af en bog, der er skrevet akademisk, savner jeg sådanne små opsamlinger undervejs.

Sproget

Min største udfordring ved bogen er dog sproget. Jeg er ikke bange for at læse akademisk litteratur, men i dette tilfælde synes jeg, det til tider kommer til at stå i vejen for en bedre forståelse af stoffet.

Som jeg skrev i starten af min anmeldelse, henvender bogen sig primært til de studerende, og her er præmisserne sikkert anderledes. Men set fra mit synspunkt ville jeg nok gerne have, at bogen var skrevet mere *journalistisk*.

Jeg lægger især mærke til den akademiske tilgang ved de mange litteraturhenvisninger undervejs. Jeg er *kæmpe* fan af, at man citerer sine kilder, og det vil altid være en overvejelse, hvordan man gør det.

I denne bog gøres det i parenteser umiddelbart efter referencen, og som en, der selv skriver meget forstår jeg godt den tilgang; for det er sådan, man skriver det. Men det er ikke nødvendigvis den måde, man vil læse det på.

Hvert kapitel slutter med en glimrende liste over anbefalet læsning, og det er lige før, jeg

vil sige, det er nok. Ellers skulle referencerne have været skrevet mere ud, a la “*Det kan du læse mere om i...*”.

For jeg bliver ikke mere tilbøjelig til at tjekke kilderne ved denne tilgang – i stedet bliver de mange parenteser til småforstyrrende ophold i min læsning. Et eksempel er dette, som gør det endnu mere tydeligt, fordi flere referencer er slået sammen:

“Der findes forskellige værktøjer til at foretage sådan mikroarkivering i mindre skala, ligesom forskellige forskere har foreslået forskellige konkrete tilgange (se eksempelvis Brügger 2005, Kammer 2013c, Karlsson 2012, Karlsson og Strömbäck 2010, Kautstky og Widholm 2008).”

Som læser er du ikke i tvivl om, at der er fuld dækning for det, du læser – men det påvirker desværre din læseoplevelse. Det havde givet bogen et bedre *flow*, hvis man havde grebet det anderledes an.

Her lægger jeg mig nok ud med andre læsere, der godt kan lide det akademiske sprog, men jeg mener, at sproget godt kunne have været mere levende enkelte steder.

En formulering jeg især studsede over, er denne:

“En modalitet er en type eller klassifikation af semiotiske ressourcer (Engebretsen 2010), og multimodalitet er, når flere af disse ressourcer tages i anvendelse i samme kontekst. Helt grundlæggende betyder udnyttelsen af det multimodale potentiale, at netaviserne anvender forskellige formsprog til at formidle deres indhold. Det vil sige, at det journalistiske arbejde ikke længere er afgrænset til én

modalitet, men derimod kan inddrage de formidlingsformer, der skønnes mest passende til indholdet.”

Som læser forstår man godt, hvad der står – og “modaliteter” bliver præsenteret som for eksempel tekst, billede og lyd. Men jeg synes, det bliver lidt knudret, og jeg måtte knibe øjnene lidt sammen, mens jeg læste det. *Semiotiske ressourcer?*

Indrømmet; her er vi ude i en meget subjektiv vurdering fra min side, og bogen fungerer altså rigtig fint og den er nem nok at læse og forstå. Men den slags formuleringer springer altid i øjnene på mig – måske fordi jeg er skolet til selv at undgå dem.

Jeg siger derfor ikke, at du *ikke* skal læse bogen, men du bør nok lave en læse-“*setting*”, hvor du kan koncentrere dig om at læse den. Det ændrer dog ikke på, at bogen nogle steder godt kunne være skrevet lidt mindre akademisk.

Desværre er der undervejs i bogen nogle grammatiske fejl og slåfejl. Det er ikke mange, men det er nok til, jeg synes, jeg vil nævne det her.

Igen, det er ikke noget, der skal få dig til at opgive bogen eller vente på en rettelse, men det giver skår i læsegleden og det påvirker naturligvis den overordnede opfattelse af bogen.

Konklusion

Jeg synes helt bestemt, du skal læse bogen – uanset om du arbejder med journalistik eller du er en af de studerende, bogen gerne vil nå.

Relevansen for de studerende er oplagt, men jeg mener, at folk i fagene og branchen kan have lige så stor grund til at læse den. Det er en rigtig god opsamling på en udvikling, vi står midt i og ikke altid forstår. Bøger som denne giver os en bedre forståelse; både af hvad vi egentlig går rundt og laver samt de sammenhænge, det indgår i.

Aske Kammer definerer både begreber og tendenser, så du som læser automatisk begynder at tænke dine egne projekter eller produkter ind i de rammer. Og det er altså godt gjort på det sideantal, bogen holder sig på.

De arbejdsspørgsmål, der afslutter hvert kapitel kommer forhåbentlig til at skabe en masse gode debatter og opgaver blandt de studerende, for de er virkelig gode. Jeg håber også, at de spørgsmål kan leve videre på en måde, der kommer hele branchen til gavn – eventuelt ved at de bliver lagt ud til åben debat.

Jeg mener, forlaget godt kan udvide målgruppen for bogen – men det vil i så fald kræve en form for gennemskrivning. Mange af dem i mediebranchen og journalistikken, der vil have stor gavn af at læse bogen, vil muligvis bide mærke i det akademiske sprog og afholde sig fra at læse med.

Og det vil være synd, for bogen fortjener en bred læserskare.